

МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ВІРТУАЛЬНОГО ПРОСТОРУ ЛЮДЬМИ З ІНВАЛІДНІСТЮ

Задорожна Є.Є.,

студентка Інститут журналістики Київського
національного університету імені Тараса Шевченка

Кількість населення України, яка має доступ до Інтернету, щороку зростає. Найпоширенішою можливістю підключення до всесвітньої мережі є мобільний зв'язок з використанням смартфонів та планшетів. Серед масових користувачів даних пристроїв є люди з інвалідністю, які мають проблеми, що пов'язані із доступом до інформації в адаптованому для них форматі. Такі налаштування як «Спеціальні можливості» на гаджетах частково вирішують бар'єри.

Експерти Всесвітньої організації охорони здоров'я та Світового банку, які у 2011 році підготували Всесвітню доповідь про інвалідність, виділили основні бар'єри у суспільстві, які пов'язані з «інвалідністю». Серед них - неадекватні інформація та комунікація (інформації в доступних форматах є мало, також не задовольняються багато потреб людей з інвалідністю в галузі комунікації). Там же вказано про те, що люди з інвалідністю значно менше використовують інформаційно-комунікаційні технології, аніж люди, які не мають інвалідності. Це про випадки, коли у них може не бути доступу до базової продукції та послуг, таких як телефон, телебачення та Інтернет [1].

Актуальність проблеми пов'язана з тим, що інвалідність є соціальним явищем. Якщо у 1980-ті роки ООН було визнано що кожен десятий житель планети – інвалід, що становить 10% населення Землі. У 2014 році цей показник зріс до 15%, що засвідчує масштабність та глобальний характер проблем інвалідності [2]. Тобто, рівень інвалідизації сягає показника в понад мільярд осіб.

Автори національної доповіді «Про становище осіб з інвалідністю в Україні» (2013) акцентують увагу на тому, що мережа Інтернет значно

розширює права людей з інвалідністю бути присутніми в інформаційному просторі. В першу чергу, це можливість спілкуватися в режимі он-лайн (реального часу) наближає людей з інвалідністю один до одного, дає змогу здолати інформаційні кордони й об'єднати зусилля у захисті своїх прав і свобод [3].

Слід зазначити, що сьогодні не зовсім активною є практика титрування та перекладу жестовою мовою різних програм та відео. Проте, до прикладу, з 21 грудня 2018 року ефір інформаційного телеканалу «Прямий» повністю перекладається жестовою мовою. З цього часу мовлення каналу є доступним для людей із порушенням слуху. На сайті програми «ТСН» телеканалу «1+1» є розділ «ТСН жестовою мовою», в якому є можливість перегляду повної версії випуску онлайн або в записі. Така можливість є доступною з 25 липня 2016 року. Окрім цього, важливо забезпечувати інформацію для людей з інвалідністю різних нозологій. Щодо державних програм, то з 17 січня 2019 року Укрзалізниця запровадила продаж пільгових квитків через інтернет. Даний сервіс стартував у тестовому режимі, але з подальшою перспективою доступу і в мобільних додатках.

Дослідники вказують, що Інтернет-спільноти є віртуальним простором, де можна конструювати свою ідентичність. Це можуть бути спільноти представників певної субкультури, професійні чи жіночі спільноти, релігійні клуби тощо. Об'єднуючими чинниками є загальні цілі, інтереси і потреби [4]. Можемо виділити такий ресурс як «Інформаційне агентство INVAK.INFO». Це портал для людей з інвалідністю, мета якого – інформування відвідувачів про проблеми і повсякденне життя людей з інвалідністю. На сайті працює активний форум, а цільовою аудиторією є представники ЗМІ, керівники інвалідних організацій, співробітники реабілітаційних центрів, громадських організацій, державні чиновники та всі люди. Громадські організації людей з інвалідністю сприяють доступності веб-сайтів. Навчально-інформаційний комп'ютерний центр Українського товариства сліпих надає послуги з тестування веб-сайтів щодо їх доступності людям з порушенням зору. Також

до прикладу Інтернет-спільнот можна виділити гумористично-саркастичний проект «Паралічненько» в мережах «Facebook» та «YouTube». Головною метою, як зазначають автори, є показати не тільки очевидні проблеми, про які всі говорять, але й поговорити про самих людей з інвалідністю, дати розуміння того, що без їхньої участі в житті суспільства не буде вирішення проблем. Науковці наголошують, що участь людей з інвалідністю у традиційних громадських організаціях збільшує шанси на інтеграцію у суспільство [5].

Висновком даного дослідження є те, що в Україні сьогодні не домінує соціальна модель інвалідності, яка привертає увагу до життєвої активності людей з інвалідністю. Інформація, розміщена на веб-сайтах, не повністю є доступною для користувачів з інвалідністю різних нозологій. Активна позиція самих людей з інвалідністю сприятиме забезпеченню доступу до інформації людей з інвалідністю, адаптації форматів для них та досягненню соціально-психологічній інтеграції в суспільство.

Використана література :

1. Всемирный доклад об инвалидности / Всемирная организация здравоохранения, Всемирный банк / [Електронний ресурс]. С. 10-11. Режим доступу :

https://www.who.int/disabilities/world_report/2011/accessible_ru.pdf?ua=1

2. Порівняльний аналіз людського розвитку щодо осіб з обмеженими можливостями в Україні та країнах ЄС / Єлісеєва О.К., Пітірякова К.С. // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. – 2015. – Випуск 2 (12), Том 1. - С. 147. Режим доступу :

<http://journals.uran.ua/index.php/2225-6407/article/view/82365>

3. Національна доповідь «Про становище осіб з інвалідністю в Україні». – Київ, 2013. С. 73.

4. Віртуальний комунікативний простір і проблеми самоідентифікації особистості / В. І. Штанько // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія : Теорія культури і філософія науки. - 2012. - № 1029(1), вип. 47. - С. 9. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhITK_2012_1029%281%29_47_3

5. Сучасний стан інтеграції людей з обмеженими можливостями в суспільство / Л.А. Пірог // Вісник Дніпропетровського університету. Серія : Соціологія. – 2012. - №9(2), випуск 22. – С. 139.